

Izhaja vsak ponedeljek in četrtek popoldne.
Stane za celo leto 13 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L. Za inozemstvo celo leto 35 L.
Na naročila brez dopolne naročnine se ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik: Polde Kemperle

GORIŠKA STRAŽA

Štev. 51

V Gorici, v četrtek 3. julija 1924.

Let. VII.

Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo vnaprej.
List izdaja konsorcij GORIŠKE STRAŽE Tisk. Juch v Gorici via Morelli 16.
Uprava in uredn.: ulica Mameli 5. (prej Scuole).

NEKDAJ IN SEDAJ.

(K prazniku sv. Cirila in Metoda)

Prihodnjo soboto bomo praznovali praznik naših slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda. Spominjali se ju bomo kot onih dveh velikih mož, ki sta pred več ko tisoč leti prinesla našim pradedom luč krščanske resnice in jim s tem utrla pot med kulturne narode. S požrtvovalno ljubeznijo v sreču sta sv. brata prihitela v naše pokrajine in naši očetje so se ju oklenili z vso otroško vdanostjo. Spomin na sv. brata-apostola je ostal v našem ljudstvu živ, prenašal se je od roda na rod in je tudi sedaj še blagoslovljen.

Zakaj?

Sv. brata sta že takrat, pred davnimi stoletji, spoznala in razumela resnico, da je občevarje s priprostim narodom mogoče in uspešno samo v njegovem jeziku. Ona dva Ne-Slovana sta se zato naučila naš jezik, v njem oznanjevala sv. vero med našimi pradedi in postala tako slovanska apostola. Še več! Ker sta vedela, da rečena beseda navadno nima trajnosti, sta si naložila težko nalogo, da sta nam dala prve pisane besede v našem jeziku.

In danes?

Po več ko tisoč letih se najdejo ljudje, ki ne razumejo ali nočejo razumeti globoke resnice, ki je bila sv. bratom temelj vsega delovanja: vsak narod ima pravico do svojega jezika; ako hočeš med njim delovati, ako si hočeš priboriti njegovo ljubezen in spoštovanje občevar in govori z njim v njegovem jeziku. Ti nerazsodnejši vedo sicer, da so minula že mnoga stoletja, odkar smo nastolili kot samostojen narod, vedo, da se je krščanstvo med nami hitro in brez posebnih bojev razširilo še posebno radi tega, ker sta ga nam sv. brata oznanjevala v našem narodnem jeziku, vedo, da nas je nepopisljivo gorje, ki smo ga pretrpeli v teh dolgih, težkih stoletjih, samo izčistilo in okrepilo, vedo tudi, da je sveta dolžnost vsakega posameznika ljubiti svoj materni jezik, a kljub vsemu temu postopajo z nami ko s tolpo brezpravnih, brezimnih neolikancev. Pred več ko tisoč leti sta sv. brata uvidela globoko resnico, da se mora z nami kot samostojnim narodom občevariti v našem jeziku ter da se mora ta jezik gojiti. Dandanes v dobi tako zvane civilizacije, ki se kar cedi svobodo in pravico ljubljaja pa moramo v Italiji radi svojega jezika hoditi krvav križev pot.

Naš jezik, ki sta ga posvetila sv. apostola s tem da sta v njem učila naše pradede in pisala knjige, hočejo kratkomalo zatreti. Pregnali so ga iz sodišč in vseh drugih uradov, zabranjujejo ga v šoli, težave mu delajo vsepovsod v javnem življenju ter ga kot neoblegjenca vedno bolj potiskajo v zapeček. Celjo na ono polje, ki je bilo središče

vsega delovanja sv. bratov, so položili svojo kruto roko in nam hočejo gospodovati tudi v verskih in cerkvenih zadevah. Vsem nam je v živem spominu, kako so že po različnih krajih zlasti v Trstu, nastopili proti slovenski besedi v božjem hramu. Kako grde gonje so vprizorili proti mnogim našim duhovnikom, zlasti proti prevzvišenemu nadškofu, samo zato, ker so Slovenci, tudi dobro vemo. Kako se postopa s samostani na naši deželi, je nam vsem le predobro znano. Je to tako bridka zadeva, da vsakomur

izmed nas samo ob spominu nanje zakrvari sree.

Toda pustimo ta žalostna razmišljanja. Udajmo se rajši veselemu upanju, da bo tudi naše sedanje tlačitelje v doglednem času prešnilo spoznanje, da smo mi goriški Slovenci enakovredni in enakoveljavni narod kot italijanski in da nam zato pritičejo vse pravice in svoboščine kot jih imajo sami. V tem, sicer zelo dvomljivem upanju, praznujmo praznik naših blagovestnikov. Počastili ju bomo pa najsvečaneje, ako sklenemo sveto zaobljubo: spoštovati hočemo krščanske resnice katere sta med našimi pradedi razširila in ljubiti jezik, v katerem sta jih učila.

Kaj se godi po svetu?

Križa, v katero je pahnil Italijo zločin izvršen nad poslancem Matteottijem, traja dalje. Na zunanje je razburjenje sicer nekoliko poleglo, toda v notranjosti je položaj nespremenjen. Časopisje ne piše sicer več tako obširno o Matteottiju kot prve čase, vendar tvori ta zadeva še vedno poglaviti predmet vseh razprav. Matteottijevega trupla še vedno niso našli. To je samoposebi vzrok, da se javnost zopet in zopet peča z vprašanjem: kaj se je zgodilo z nesrečno žrtvijo fašistovskih zločincev? Na drugi strani ima pa človek občutek, da z dosedanjimi odkritji in aretacijami zadeva še ni zaključena. Zdi se, da visi še nekaj v zraku in človek pričakuje dan za dnem, da bo počila še kakšna bomba.

Preiskava se nadaljuje.

Sodišče in varnostna oblast se še vedno zastonj trudita, da bi našla Matteottijevo truplo. To mora človeka osupniti, ako pomislimo, da so zločinci že več ko dva tedna na varnem. Kaj se je zgodilo s truplom? Kako da ni mogoče doseči pri zločincih nobene izpovedbe? Kako je mogoče, da oblastvo na podlagi dosedaj znanega in na podlagi sledov, ki so bili brezdvomno na razpolago, ne more grozno tajnosti razjasniti? Ta in slična vprašanja se vedno znova ponavljajo v časopisju, in drže tudi celokupno prebivalstvo v trajni napetosti.

Preiskavo so med tem časom razširili tudi na razne druge napade, ki so svoječasnno vzbudili občo pozornost, a so zločinci, ostali vedno prikriti oziroma jih sploh nihče ni iskal. Tako preiskujejo sedaj napade na poslance Nittija, Amendola, Fornija in Misurija, pri katerih so bili nekateri izmed Matteottijevih morilcev brezdvomno soudeleženi. Sodišče skuša dognati, če se niso vsi ti zločini izvršili po dobro premišljenih načrtih, če niso bili vsi ti zločini kompleti onih in istih oseb.

Sprememba ministrstva.

Kakor je bilo že napovedano je Mussolini svoje ministrstvo nekoliko prenovil. Koncem minulega

tedna so vsi ministri dali svoje portfelje min. predsedniku na razpolago. Mussolini pa ni predložil kralju v potrdilo ostavke vseh ministrov, temveč samo treh. Odstopili so: naučni minister Gentile, ki si je s svojimi šolskim zakonom priboril žalostno slavo, min. za javna dela Carnazza, ki je stal zelo blizu Filippellijevemu glasilu, katero je po atentatu prenehalo izhajati in min. za nar. gospodarstvo Corbino. Govorilo se je mnogo, da bo odstopil tudi minister za promet Ciano. Govorice se pa niso vresničile. Mogoče je vzrok v tem, ker je Ciano velik osebni prijatelj Mussolinijev.

Novi ministri.

Na predlog min. predsednika Mussolinija so bili na mesta odstopivših imenovani sledeči ministri: za nauk senator dr. Casati, za javna dela poslanec Sarrocchi, za narodno gospodarstvo senator Nava. Kakor znano je Mussolini začasno vodil ministrstvo za kolonije. Min. za kolonije je bil prej sedanji notranji minister Federzoni. Ko je po umoru poslance Matteottija prevzel notranje posele, ga je začasno nadomestil Mussolini sam. Sedaj je postal minister za kolonije poslanec knez Lanza di Scalea.

Kakšni so novi mošči? Novi naučni minister, o katerem upamo, da se ne bo tako žalostno proslavil kot njegov prednik, je doma iz Milana in znan učenjak. Po političnem prepričanju je liberalno-starega kova. Sarrocchi je tudi liberalnega mišljenja. Pripada skupini bivšega min. pred. Salandra. Minister Nava je tako imenovani katoliški nacionalist. Pripadal je ljudovcem: ob znanem sporu v stranki po nastopu fašizma jo je pa zapustil. Knez di Scalea je Siciljanec. Bil je finančni minister pod min. pred. Facta. Pripadal je k agrarni stranki, a se je pozneje vpisal k fašistom.

Označili smo nove ministre nekoliko natančneje zato, da bodo naši čitatelji videli, da se skuša Mussolini in sedanji težki krizi natančnejši na nefašistovski krogi. Brezdvomno je to dejstvo za se-

danji politični položaj zelo značilno. V ministrstvu so pravi fašisti v manjšini.

Novi podministri.

Obenem z ministri so podali ostavko tudi podministri, tako imenovani državni podtajniki. Njihova ostavka je bila sprejeta v celoti. Med novimi podministri je tudi bivši videmski zupan posl. Spezotti in tržaški poslanec Banelli. Novi podministri so v večini pristopi fašistovski stranke. Zdi se, da je hotel Mussolini napraviti s tem nekak proti utez napram nefašistovskim ministrom.

Odgovor na prestolni govor.

V ponedeljek dne 30. m. m. je izročila deputacija poslancev in senatorjev v Kvirinalu (kraljevem dvoru) kralju odgovor zbornice in senata na njegov prestolni govor ob priliki otvoritve parlamenta. Slovesnost se je vršila zelo sijajno in z vsem bleskom ter so mnogi z napetostjo pričakovali kraljev govor, ki je ob takih prilikah v navadi.

Ko namreč izročila predsednik zbornice in predsednik senata kralju sklenjeni odgovor, se isti zahvali. Mnogi so mislili, da bo kralj porabil to priliko in izrekel svoje mnenje o sedanji politični krizi. Kralj je pa previdno molčal. Pozval je dezelo k složnemu delu in ostro obsodil zločin nad Matteottijem.

Opozicija odsotna.

Večje politične važnosti kot kraljev govor v Kvirinalu, je dejstvo, da opozicija ni šla v Kvirinal. S tem je hotela pred vso politično javnostjo pokrepi svoj sklep, da ne sodeluje pri parlamentarnem delu dokler ni zločin nad Matteottijem dočela razjasnjen in vsi krivci v rokah pravice.

Mussolini ima očitno opraviti z resno in neizprosno opozicijo. Vse kaže, da se bo držala svojih sklepov in se ne bo vdeleževala zborničnih sej, dokler narodna milica ne bo razpuščena in ne bo prišel zakon do popolne veljave. To postopanje opozicije je Mussoliniju seveda zelo neprijetno. S svojo odsotnostjo pravi opozicija celemu svetu, da je sedanja vlada ne nudi dovolj varnosti za svobodno izvrševanje poslanskega mandata. To seveda ne veča Mussolinijevega ugleda ne doma ne v tujini, zato je unljivo, da Mussolini tudi potom kralja vabi vso dezelo na složno delo. Opozicija je pa gluha in se noče vdati.

Kdo bi zmagal, je težko prerokovati. Vsekakor ima opozicija ki ima v parlamentu sicer samo 117 poslancev nasproti 375 večine, za seboj večino države, ki se še vedno ograža nad gnulobo, ki jo je razkril umor Matteottija.

«Jezik je duh človeka, duh naroda! Kjer je jezik pomešan, tam so pomešane tudi duše».

(Nikola Tommaso, v svoji hrvaški knjigi „Iskrice“).

DNEVNE VESTI

UCITELJEM.

Solsko oskrbnitstvo v Trstu javlja: učitelji, ki hočejo biti provizorično imenovani ali ki hočejo biti nastavljeni kot supletenti v okrožju tržaškega šolskega oskrbnitstva, morajo vložiti prošnje najbolj pozno do 31. julija 1924 na: „Provveditorato“, ul. Genova št. 4 Trst.

Prošnji se morajo priložiti sledeči dokumenti: učno izpričevalo, izpričevalo o lepem vedenju (buona condotta), kazenski list in zdravniško izpričevalo.

Učitelji, ki so že poučevali v tem okrožju, naj vložijo samo prošnjo brez dokumentov. Prošilec lahko zaprosi tudi za namestitev na gotovi šoli; v tem slučaju pa naj v prošnji tudi izjavi, da je pripravljen sprejeti tudi drugo mesto. Kakor povsod, tako imajo tudi pri podeljevanju učiteljskih mest prednost invalidi, bojevnik in oni, ki so izgubili v vojni očeta, oziroma brata.

MILICA BO PRISEGLA KRALJU.

Dne 13. julija bo prisegla kralju fašistovska narodna milica. Prisega se bo izvršila v glavnih mestih pokrajin.

IZ DELAVNICE VINKA VODOPIVCA.

Prijatelj našega priljubljenega skladatelja g. V. Vodopivca nam piše:

„Naš Vinko je prebogata zakladnica glasbene umetnosti.

Ko sva ga s prijateljem obiskala, sede za klavir, vzame pesmi *M. Elizabeth*, ki s tako globoko vero opeva zlasti njej priljubljeni predmet: *eharističnega Jezusa*, ter s samim tekstom v roki proizvaja sree pretresujoče, z globoko vero prožete pesmi, ki *bodo marsikatero sedanjico, eharistično pesem izpodrinile, ko zagledajo Vinkove beli dan. Vinko je globoko čvrstven verski skladatelj.*

Naš Vinko se je vrgel tudi na *gledališko glazbo*, Poleg svojega *„Kovačevega študenta“*, komponira sedaj opero *„Berač Jaka“*, besedilo znanega goriškega pesnika, ki bo gotovo vzbudila zanimanje našega glasbeno-naobraženega sveta.

UPRAVITELJEM CERKVENEGA PREMOZENJA.

Italijanski uradni list št. 151 prinaša kr. odlok od 3. junija 1924 št. 985, ki določuje, da morajo cerkvene uprave zaprositi za odobritev vsake zasebno-pravne pogodbe, s katero se proda, odstopi v zakup i. t. d. cerkvena premoženina oziroma nepremičnina. Prošnje se morajo vlagati pri Generalnem Ekonomatu oziroma pri pristojni prefekturi.

Cerovškov gospod.

Življenje Valentina Staniča.
(Spisal Joža Lovrenčič)

Pisal pa je takole:

»Komaj sem čakal ugodnega vremena, da bi udeležil sklep, ki sem ga napravil na Mangartu. Nebo se je izgrmel, vzdohnik in barometer sta mi obetala lepo vreme. Zelel sem si sicer spremljevalca, a ker dva nista kazala posebnega veselja, sem si mislil: poizkusim pa sam, zlasti ker so mi ekonomske razmere dopuščale.

Sam šel sem z vsem kar sem imel in mnogokaj sem pretrpel

v gorovju na Gorenjskem. *)

*) Prost prevod originala:
»Ich ging allein mit Sack und Pack Und litt so manchen Schabernack In Oberkrains Gebirge.

VAZNO ZA ZELEZNIČARSKO OSOBE BIVŠIH AVSTRIJSKIH ZELEZNIC.

„Gazzetta Ufficiale“ od 30. junija 1924 priobčuje kr. odlok-zakon od 23. maja 1924 št. 995, ki urejuje pokojninski položaj osebja bivšega avstrijskega železničarskega omrežja. O vsebini odloka bomo poročali pozneje.

IZPITI IZ ITALIJANSKEGA JEZIKA.

Rok za končno ugotovitev znanja italijanskega jezika od strani uradnikov bivše avstrijske uprave je določen do 31. decembra 1924. To določa odlok-zakon z dne 23. junija 1924 št. 1308.

ROJSTVO IN BREZPOSELNOŠT V ITALIJI.

Finančni minister De Stefani je v svojem govoru v senatu povdaril, da ima Italija vsako leto 440 tisoč Italijanov več. Brezposelnih pa je bilo v letu 1922 399.000, v letu 1923 srednje število na mesec 246.000. Letos je bilo meseca januarja 281.000 brezposelnih, februarja 259.000, marca 219.000, aprila 177 tisoč. Minister je mnenja, da bo v letu 1924 srednje število brezposelnih na mesec manjše ko v letu 1923.

NAPREDEK V PROMETU.

V prvih treh mesecih l. 1924 se je prevozilo na italijanskih železnicah za 766 tisoč kvintalov več blaga ko v isti dobi l. 1923 ter za 2 milijona kvintalov več ko v prvih treh mesecih l. 1922. Parnobrodni promet se je ravno tako znatno povečal. Parniki, ki so pristali in ki so odpluli v prvih 3 mesecih l. 1924 prekušajo parnike za isti čas l. 1923 za več ko 3 milijone ton. — za več ko 1 milijon in pol blaga in za 21 tisoč potnikov.

ZAKAJ PLAČUJEMO DAVKE?

Naša država mora odplačevati vsako leto Angliji 600 milijonov lir obresti za dolgove, ki jih je napravila tekom vojne.

PRVI IZPREHOD.

Avstrijski ministerski predsednik dr. Seipel je že toliko ozdravel, da je šel pred dnevi z vozom na izprehod.

ZANIMIVA STATISTIKA.

Iz uradnih podatkov izhajajo, da se je življenjski položaj „Standard of life“ — kakor pravijo Angličani — italijanskega državljanja zboljšal. Pred vojno je prišlo na vsakega italijanskega državljanja 14 kg. mesa, danes pride 21 kg.; olja prej 4 litre, danes 29 litrov; sladkarja prej 5 danes 8 kg.; kave prej 800 gramov, danes 1 kg. 30 gramov.

V nedeljo 18. septembra sem se napravil na pot, ko sem bil opravil božjo službo v eno uro oddaljeni cerkvi (ker menjavam) in sem pokosil skoraj vse stoje in opremljeno. Do 3 ure oddaljenega Mavrovega mostu *) je vodila ona steza, po kateri sem hodil, ko sem šel na Mangart. To grdo pot je ukazala kanalska sodnija takrat, ko je bila Soča začasna meja med Italijo in Avstrijo, toliko popraviti, da bi se moglo po nji vsaj z garami voziti. Toda hrbovske občine, med katerimi je igrala meja glavno vlogo, so se tozarele proti temu in napravile znatno svoto, mesto bi poslala vsaka hiša vsaj enega človeka na delo. In tako je ta koristna odredba ostala neizvršena.

Prej Sv. Luciji sem zapustil Sočo in zavil skoraj v pravem kotu na desno ob Jurjevi navzgor. Ne daleč

*) Sv. Lucija.

V Italiji se v zadnjem času tudi več pije, in sicer pride danes na državljanca 50 litrov vina, prej samo 40 letno in 5 litrov piva, prej samo 3. Za tobak je izdal prej it. državljan 9 lir letno, danes izda 69 lir.

Te številke so lepe in resnične. Samo eno je pri tem žalostno, da ne poje, ne popije i. t. d. *vsak* it. državljan toliko kot odgovarja številkam, temveč da imajo nekateri vsega preveč, drugi pa skoro nič.

POSOJILO MAZARSKI.

Od 10. julija dalje se bo izročilo v javno podpisovanje 340.000 obligacij po 500 lir. Kdor jih bo hotel podpisati bo plačal samo 460 lir za eno in najbolj pozno po 25 letih bo dobil za nje 500 lir ter 7% vsakoletnih obresti. Na ta način bo izplačala Italija Mažarski 170 milijonov lir mednarodnega posojila, ki ga je odobrila „Zveza narodov“.

V ITALIJI BO LETOS MANJ ŽITA.

Ministerstvo navadnega gospodarstva poroča, da bo letos samo 48 milijonov stotov žita; v letu 1923 jih je bilo 61 milijonov in v letu 1922 46 milijonov. Letos je bilo v celi državi za 120.000 hektarjev polja manj posejane ga z žitom, mnogo žita je pa tudi uničilo neurje.

KOLESA IN AVTOMOBILI.

V Italiji je danes v obratu 2.300.000 navadnih koles, 38.000 motornih in 54 tisoč avtomobilov. Država je prej imela v obratu 1500 avtomobilov, danes jih ima 7000. Le škoda, da služijo ta štedstva mnogokrat v samopasne in razdiralne svrhe.

DOLGA POT GOLOBICE.

V Bocen na Tirolskem je priletela potujoča golobica. Na levi nogi je imela privezano majhno tablico s sledečimi napisom: „Belge“; na tablici so bile napisane tudi številke 23 in 6161717.

MUSSOLINI NE POJDE V LONDON.

Dne 16. julija se bo vršila v Londonu važna mednarodna konferenca, ki se je bo udeležila tudi Amerika, Mussolini pa je izjavil, da se je ne bo udeležil najbrže radi tega, ker je angleška vladna delavska stranka tako odločno obsodila zločin nad Matteottijem. Težko se je udeleževati mednarodnih konferenc, če je spomin na tak zločin še tako živ.

IZ POTNE TORBE.

Prijatelj nam piše: Ko sem se vračal soboto pred binčkotni s korijero k Sv. Luciji se me vozile z menoj osebe, ki so jih nekateri gospodične iz naših gor imenovali „komisarje“. Ne vem sicer kdo so bili ti komisarji, a sklepal sem, da so bili občinski komisarji. Vem pa, da je bilo obnašanje nekaterih gospodičen, posebno one, ki je izstopila pred Sv. Lucijo, nedostojno.

od vasi Bača sem jo zapustil in šel ob potoku Bači navzgor v hribe. Kmalu zapazim na nasprotnem bregu zbranih precejšnje število ljudi, vprašam jih, kaj delajo, in dobim odgovor, da je padla krava in se ubila.

»Hm«, si mislim, »torej je tudi to res, kar sem že večkrat izkusil, da imajo namreč ljudje navadno več sočutja, če pogine govedo, kakor če človek umrje!«

Kmalu na to pridem do velikih Katarnijevih grabelj, ki stoje na lepem prostu. Les sekajo daleč v gorah in ob veliki vodi ga plavijo po potokih stranskih dolin in Bačo. Seve, vsled dolgega lozanja v vodi se tako napije, da ne bi mogel več dalje plavati. Tu tedaj les ulove, ga zložijo na suho, posuši se in potem ga plavijo do Gorice.

Ze je razprostrla noč svoj črni plaseč čez naše obzorje, ko sem dospel na Knezo. Dobri krčmar

Dekleta! Nedostojno in grdo je, če se pustite objemati in morda se kaj več v korjeri. Če vam ni do dobrega imena nič, ne blatite dobrega imena poštenih slovenskih deklet. Z žalostjo v srcu sem moral poslušati pozneje v viaku kako so se tisti gospodje iz vas norčevali in vas zasmehovali ter zbijali celo pot šale na račun vaše italijanščine. Čemu se pa silite govoriti jezik, ki vam je nepoznan, posebno ko niste primorane.

ROMUNI V STRAHU.

Romunski kmetje, ki stanujejo v okolici Bukarešta so vsi prestrašeni radi nesreč, ki so jih pretrpeli v zadnjem času. Pred mesecem so doživeli hudo eksplozijo, pred dnevi pa veliko povodenj. Vsled strahu so si zamislili konec sveta. Dva dni so se zbirali v cerkvah; ko le ni hotel priti konec sveta, so se vrnili spet na delo.

STARISEM.

Sporoča se nam, da se bodo otvorili v „Malem semenišču“ s prihodnjim šolskim letom četrti in peti razred ljudske šole in prvi gimnazijski razred.

SIMENCEV KONCERT.

kateroga smo naznanili v zadnji številki, se bo vršil v soboto dne 12. t. m. ob 8.30 uri zvečer v Trgovskem domu v Gorici. Bogati in zanimivi vsopred priročimo, prihodnjic. Opozarjamo že sedaj občinstvo, da se bo koncert začel točno ob napovedani uri. Zamudniki bodo do odmora dobili zaprta vrata dvorane.

SPLOŠNO SLOV. ZEN. DRUŠTVO V GORICI

opozarja sl. občinstvo na svojo mladinsko prireditev dne 6. jul. ob 5 uri v dvorani „Trg, doma“ s sledečim sporedom: 1. La mia bambola, deklamacija. 2. Povodni mož, igrokaz s petjem. 3. Njena tajnost, šaljiv samogovor. 4. Vesela računaska naloga, šaljiva igra s petjem, novost! Med posameznimi točkami svira mand. krožek. K obilni udeležbi najtopleje vabi odbor. Revnejše članice dobé vstopnice po znižani cenli samo v predprodaji v soboto, od 3-5 v društveni sobi.

Prosvetna zveza.

„Naš čolnič“ je izšel. Citajte in širite ga!

Praznik sv. Cirila in Metoda naj po možnosti praznujemo vsa društva po navodilih v „Čolniču“. Kresovi naj gore!

Udeležence gospodinjstva tečaja dobe obvestilo tekom tedna. Priglasilo se je nepričakovano veliko udeleženk, One priglasenke, ki letos ne pridejo na vrsto, imajo prednost prihodnje leto!

Kampolje mi je postregel ne da bi prej vedel kakega stanu sem. Spal sem v postelji, kar se ni zgodilo na celi Mangartovi poti.

Tiha in temna je bila noč, a kmalu se je nebo zvedrilo in skozi moje malo okence so me razveseljevale na nebu migljajoče zvezdice.

Vstal sem kmalu po 2. uri in u-sluzni krčmar me je sprnil dve uri daleč. Nebo se je spet pomračilo in le tu in tam je zamigljala skozi tenki pajčolan zvezdica. Tiha je bila vsa narava, le voda je šumela v globoki grapi, od katere se je daleč oddaljena vila pot med skalovjem in pod njim, in sova je skovikala iz gozda na oni strani in moj spremljevalec mi je vsled tega nenaprosen napovedal nekaj neprijetnega; da bo kmalu deževalo.

»Poješ ali se dereš, kakor se ti pač ljubi!« sem si mislil, ne da bi zanikal, da ne bi mogle živati čutiti kakovosti podnebja.

(Dalje.)

Kaj je novega na deželi?

IZ SV. KRIZA NA VIPAVSKEM.

Naš gospod komisar Lulik ne more mirno spati. Revček si je hotel pomagati s priporočili okoličanskih županov, pa tudi to ni nič izdalo. Nič ni tako skritega, da bi ne prišlo na dan. Ker se je že sam globoko prepričal, da ni sposoben za vodstvo občinske uprave, zato mu vpokojitev ne bo bridka. Težje mu bo radi tega, ker bo njegova bahatost postala za naprej še bolj smešna ko je bila do danes. Za njim bo stokal edino le naš dični g. učitelj — tudi črna srajca — Jerkič Jožef, ki bo pa tudi najbrže moral slediti njegovemu vzgledu. Mogoče se bo žalostil za njim njegov prijatelj učitelj Vodopivec iz Dornberga, ki mu je pred časom pisal jako ginljivo pismo, s katerim ga je hotel poboljšati, a ni imel uspeha.

MIREN.

V soboto dne 5. t. m. ob 6. uri zjutraj društvena sv. masa na Gradu na čast sv. Cirila in Metoda.

RENČE.

Vedno čitamo v časopisih o številnih žrtvah, ki jih zahteva vojno strelivo. Tako se je pri nas v soboto dne 29. t. m. dogodila velika nesreča. Zjutraj so nekateri otroci z žeblijem vrtali še ne razstreljeni vrhuni del granate. Ko je to poskusil tudi desetletni Viktor Fajt iz Renč, se mu je ta del granate v rokah razpočil in mu pri tem raztrgal ves spodnji del leve roke. Koj nato je bil pripeljan v goriško mestno bolnico in sprejet v kirurški oddelek, kjer so mu napravili operacijo.

ZAGA.

Veseli se mladina Zagarska, veseli se vsa Bovška dolina, kajti preskrbljeno je, da si bo vsaj dvakrat na mesec dobro zbrusila pete in podplate, da bodo fantje brez skrbi zapravili teko prislužene lire! Ustanovil je namreč zagarski fašijo plesni odsek (Comitato ballo), ki bo skrbel, da ne bo niti ene plesnive lire na žagi! Predsednik te lepe skupine je obče znani Faccanoni, polinženir, ki že tretje leto debeli svojo osebo na stroške tukajšnjih bedakov. Tajnik je pa Ivan Trebše, podjetnik, trgovec in gostilničar, (on predvideva še največ dobička) tudi znan v celi Soški dolini zaradi svojih lastnosti. Za seboj imata kakih 15 podreptnikov, ki so za par kvartincev prodali svoj narod vest in prepričanje. Pretekli mesec je bil dvakrat ples z veliko vdeležbo Zagarske mladine; tudi bližnja Srpenica je imela svoje zastopnike zraven. Kaj zato, če je šel ves tedenski zaslužek v nič, kaj zato če je v ponedeljek težka glava in morajo stariši iti takoj v ponedeljek z malho prosit v bogajme proti Tolminu! Samo da je ples! Saj godev ne manjka tukaj na žagi. Vse jadikuje nad mizerijo, slabim zaslužkom, glavnega zla, ki si ga sami delajo, zapravljivosti, tega se nihče ne zmeni. Mladina, mladina spanetuj se, trezno premisli in sprevidi brezno pred seboj kajti po tej poti greš v pogubo! Ustavi korak, dokler je čas, da ne bo enkrat propozno kesanje.

SLAP PRI VIPAVI.

Solska mladina na Slapu pri Vipavi priredi ob sklepu solskega leta, to je 6. julija 1924 ob 4 uri popoldne na dvorišču g. Bone Karola, mišno veselico z malo igrice: Skrati, petjem in deklamacijami. K tej prireditvi so vabljeni vsi mladinojubi, zlasti pa sosednja solska vodstva.

SOLKAN.

Pri nas se bo vršil zaključek sol. 1923-24 obrtno-nadaljevalne šole v nedeljo dne 6. t. m. ob 10. uri predpoldne. Takoj po slovesnem zaključku se bodo razdelila učencem in učenkam solska naznanila, nakar se odprta razstava

sol. izdelkov. Prijatelji šole so vabljeni, da si ogledajo to razstavo, ki bo odprta do 8. ure zvečer. Vstop prost.

Sol. vodstvo.

BILJE.

13. julija: vsi v Bilje! Pevski zbor ponovi „Vodopivčev Koncert“ v nedeljo 13. t. m. ob 5. popoldne v istih prostorih s skrajšanim programom.

PODSABOTIN.

Dne 27. t. m. sta šla Milan Pintar in Anton Komavli na hrib Sv. Valentina pobirati vojni material. Nekaj časa sta skupno iskala in pobirala to nevarno blago. Prišla sta slučajno do neke kaverne in tam našla več min. Milan Pintar, star 36 let, je hotel vzeti iz mine dinamit. Posrečilo se mu je, da je izpraznil 4 mine, pri peti ga je pa zadela nesreča. Ko jo je praznil, je eksplodirala in ga srozno razmesarila. Odtrgala mu je obe roki in obe nogi in ga na levem očesu močno ranila. Vsled poka je pritekel na lice mesta njegov tovariš Komavli. Nudil se mu je grozen prizor. Pintar je ležal v mlaki krvi in se ni mogel ganiti. Z največjim trudom je povedal svojo oporoko in potem izdahnil svojo mlado dušo. Pogreb se je vršil ob najhujši nevihti dne 28. t. m. zvečer. Človek pač ne ve, kje in kdaj ga čaka oni teži poslovilni trenutek. Preostalih naše sožalje, pokojnemu večni mir!

IZ LEDIN.

Naš občinski svet je odstopil. Nad občino komandira sedaj tajnik. Komisar Jerabek in idrijska podprefektura se trudita, da bi se razpustila tudi občina in pridružila k Sp. Idriji.

Sp. Idrija nas ne mara in mi občinarji zahtevamo, da se nas pusti pri miru. Naša občina je dovoljno velika in ima tudi dovoljno dohodkov, da se sama vzdržuje. V občinskih proračunih nimamo pribitek in ne izgube. Opozorjamo prefekturo v Vidmu, da smo vsi za samostojnost lediske občine. Komisarju Jerabeku pa povemo da smo mu plačali 600 lir če prav jih ni zaslužil. Pri nas je bil dvakrat, pa samo zato, da je izterjal ta denar.

IZ SEBRELEJ.

Lepa je naša občina in v miru živimo. Pridno delamo in skrbimo za svoje družine. Redno plačujemo davke državi in deželi. Pa tudi za urejeno občinsko gospodarstvo smo vneti. Danes pa nas vznemirja početje idrijske podprefektore, ki nam hoče vničiti našo občinsko samostojnost. Prste ima vmes tudi lahkoživ komisar Jerabek, ki je izterjal plačo plurikomisarjevo, četudi ni nič delal. Združiti nas hočejo s St. Viško goro. Ali je to mogoče? Čemu naj hodimo 10-20 kilometrov daleč k županstvu na Gori, ko lahko vzdržujemo samostojno občino!

IZ SEMPETRA.

Viteza Galevsig in Peternel zatrjujeta, da sta se spreobrnila in da sta proti snoparjem. Vitez Peternel celo trdi, da je njegova zasluga, če so fašisti dobili tako malo glasov med Slovenci pri državnozborskih volitvah in je fašistovska stranka popolnoma pogorela v Kanalu, kjer je bil on komisar. Vitezom pa ne verujemo. Znano je, da se je vitez Galevsig spet spreobrnil in postal navdušen snopar. Z vsa paro deluje za tem, da bi se Sempeter priključil k Gorici. Nasproti Sempetercem pa oba viteza zatrjujeta, da sta za samostojnost sempeterske občine. Viteza, viteza, v kratkem vama bo popolnoma odklenkalo.

DAROVI.

Za tiskov. sklad „Goriške Straže“: g. Zeljko Vižintin, Sovodnje, 50 L. g. Faganel Leopold, Vrtojba-Gorica 30 L. pred. g. Fr. Svara, vikar v Vrtojbi, 20 Lir. Srčna hvala!

ZADNJE VESTI.

NOV INZENIR.

Dne 20. junija je bil diplomiran za inženirja kemije na češki tehniki v Brnu Alojzij Bavdaž, doma iz Kanala. Častitamo!

ZANIMIV PROCES.

Danes se je začel pri goriški poroti proces proti streharju Matevžu Collaziju ki je pred meseci izvršil napad na goriškega župana Bombiga.

VENDAR ENKRAT.

Proti generalu De Bono, ki je še vedno na čelu fašistovske milice je vse italijansko časopisje razven fašistovskega zelo ogorčeno. Mussolini se bo udal tudi v tem slučaju italijanskemu javnemu mnenju. Mesto general De Bona bo zavzel najbrže general Gastone Rossi.

SAMOUOMOR.

V ponedeljek zjutraj je zapazil železničarski delavec na goriški državni postaji, da so bila kolesa vlaka, št. 4342, ki je prišel iz Trsta rdeča od krvi. Naznanil je to postajenačelniku, ki je takoj odredil preiskavo. V tunelu pod Kostanjevico so našli hudo razmesarjeno truplo nekega Henrika Larungi iz Florence. Zapašča vdovo in 20 letno hčerko. Vzroki samouomora so neznani.

Socijalni vestnik.

IZSELJEVANJE V AMERIKO.

Predsednik Severne Amerike je določil na podlagi novega izseljeniškega zakona število izseljencev za vsako državo: iz Nemčije se sme naseliti v Ameriko 51.225 oseb, iz Anglije in severne Irske 34.007, iz svobodne irske države 28.557, iz Italije samo 3345 in iz Rusije 2248.

Občinska zdravniška služba.

Italijanski zdravstveni zakon, ki je že uveljavljen v novih pokrajinah, predpisuje med drugim, da morajo občine imeti svoje zdravniške. Naloga občinskih zdravnikov je v toliko posebne važnosti, ker so zdravniki dolžni brezplačno zdraviti občinske reveže. Iz tega razloga ravno pritiskajo sedaj politične oblasti na naše občine, naj nemudoma nastavijo lastne zdravniške. Če ena občina ne zmore sama tega, naj se združi z drugimi sosednimi v poseben zdravniški konsorcij. Kakor se vidi, je politični oblasti ležeče na tem, da občine zadostijo

Po tisoč letih.

Visoko smo zakurili kres, najvišji v našem je okraji...
J. STRITAR.

Zagoreli bodo zopet kresovi na vršičih in gorah naše dežele in priklicali narodu v spomin češčenje blagovestnikov sv. bratov Cirila in Metoda. Obnovil se bo običaj, ki je živo znamenje sto - in sto - letja, da tod prebiva rod Slovenov! Bilo je krog leta 860. Poslaniki kneza Rastislava, ki je vladal takrat na Moravskem, so prišli k carigraskemu cesarju Mihaelu III. rekoč: „Naš narod se je sicer otresel poganstva in sprejel krščanske nauke, toda učitelja nimamo, ki bi nam oznanjeval krščanske resnice v našem jeziku. Prišlo je k nam mnogo krščanskih učiteljev z Laškega, z Grškega in Nemškega: ti so nas učili vsak po svoje. Mi Slovani pa smo preprost narod in želimo, da nas kdo razumljivo, pouči o resnici. Zatorej nam pošlji, gospod takega moža, da nam bo v našem jeziku razložil celo in čisto resnice.“

Takoj pokliče cesar Kostantina Modrijana (Cirila) pred se in mu veli: „Vzemi s seboj brata Metoda in idita!“ Sveta brata odideta ter v molitvi prosita Boga pomoči. In duh božji ju je navdahnul: sestavila sta pismenke

dolžnosti, ki jim jo nalaga zakon, ne upoštevajo pa, ali je to breme za naše kraje umestno ali ne.

Nismo načeloma nasprotni ureditvi zdravniške službe v deželi. Opozoriti pa moramo merodajne kroge, da je v tem pogledu že na podlagi prejšnje in še veljavne zakonodaje stvar pri nas kolikor toliko že urejena, da ni le popolnoma. Imamo zakon o okrajnih bolniških blagajnah in tudi blagajne same, v katerih je včlanjeno skoro vse delavno ljudstvo naše dežele, ker je po zakonu v to obvezano. Te blagajne imajo v prvi vrsti skrbeti za zdravniško pomoč vpisanih članov. Da morejo to svojo najvažnejšo nalogo kolikor mogoče uspešno vsrčiti, so otvorile v raznih občinah posebne poslovalnice, kjer vsrčijo blagajnični zdravniki dvakrat ali trikrat na teden svojo službo v prvi vrsti za vpisane člane in njihove družine; ne branjajo pa se vsaj nekateri, nuditi zdravniške pomoči tudi drugim, posebno revnejšim osebam, ki se oglašijo pri njih. In to brezplačno. Tako posluje bolniška blagajna v goriški okolici. Vidimo, da je torej vsaj v enem delu dežele zdravniška oskrba revežem kolikor toliko v redu in to, ne da bi bile občine prisiljene povzročati novih stroškov že tako težko obremenjene nim svojim blagajnam.

Po našem mnenju bi bila dolžnost oblasti, da vzamejo resno v pretres ta dejanski položaj, ki so ga našle v novih pokrajinah in da na njegovi podlagi izpopolnijo še, kar manjka. Mislimo, da bi se občine ne branile prispevati letno okrajnim bolniškim blagajnam par stotakov (recimo v razmerju s številom prebivalstva), da bi one prevzele tudi formalno vso zdravstveno službo v občini v svojo oskrbo, kar po nekod danes že v resnici vsrčijo. Naj se torej v tej smrti še izpopolni, če kaj manjka.

Nam se zdi, da bi spričo opisane položaja naše občine ne bile nič na boljšem, ako bi se vsled pritiska združile v nove zdravniške konsorcije. Pač pa prav gotovo vsaj v finančnem oziru, še na slabšem. Novi konsorcijalni zdravnik bi mogel tudi imeti v posameznih občinah le enkrat ali k večjemu dvakrat na teden svoj uradni dan. In to pa se v nekaterih občinah že danes vsrči po okrajnih bolniških blagajnah.

za slovanski jezik ter začela prevajati evangelij sv. Janeza: „Izprva je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu itd.“ Slovanska apostola sta poučevala ljudstvo v krščanski veri, ga poučevala v svetih resnicah in pripravljala mladeniče za duhovski stan. Ljubzeno do našega naroda sta v polni meri izpričala. Bila sta preganjana in vržena v ječo, a nista odjenjala oznanjevati besedo božjo v našem jeziku.

Priskakljali bodo k ognju bosi otroci s suhim vejevjem v naročju in jasno jim bo nedolžno oko, ko bodo zrl, kako ogenj narašča v plamen, ki sili in se dviga proti nebu. Radost bo v fantičih in dekličih, ko bodo njih roke biskale po gmadi, da bolj vzplameni. Pristopili bodo k ognju tudi naši starešine in njih pogled bo žarel, kakor žari ta plamen, ki sili v nebo. Vsi ognjeni jeziki bodo klicali: „Stoletja pričajo!“

Morda krog ognjev ne bo rajanja in pesem bo ostala le v srehi, a s plamenom se bo dvigala v neskončne višave — k Bogu!

Pesem, ki bo ostala v srehi je živa vera naroda do Evangelija, ki sta ga oznanjevala našim dedom brata Ciril in Metod, svetnika Slovencev, ko sta vžgala luč resnice in dala nam Krista!

Marijan.

le da brezplačno. V prvem slučaju pa bi imela občina 4.000-5.000 lir stroškov na leto brez vsake prave potrebe.

Svetujemo občinam, posebno takim, ki imajo živahnejše stike z bolniškimi blagajnami, da stopijo v medsebojni dogovor in predložijo prefekturam v prej navedenem zmislu sestavljene spomenice. Na

vsak način pa naj se ne prenačijo pri ustanavljanju novih konzorcijev za opravljanje zdravniške službe po občinah.

Naša gg. poslanca pa opozarjamo na ta slučaj s prošnjo, naj po možnosti posredujeja pri oblastih, da odstopijo od svojih zahtev ki bi značile novo brezpotrebno obremenitev naših občin.

JAVNA ZAHVALA.

O priliki bridke izgube naše predobre mame, tašče in babice gospe

MARIJE vdov. KOVAČ

je bilo toliko izrazov in dokazov blagodejnega sozolja, da se nam ni mogoče poedino in osebno zahvaliti vsem, vsled česar izrekamo tem potom svojo najsrčnejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo precastitim gospodom zupnikom iz Ajdovščine, Sturij in Ustja, gosp. poveljniku kr. karabinerjev, čast. gospodom predstojnikom državnih in drugih javnih uradov, gospodom županom in drugim javnostopnikom, čislam. učiteljstvu iz Ajdovščine in okolice, gg. pevcem za ubrane žalostinke, mnogobrojnemu čisl. občinstvu v žalnem sprevedu, ter vsem, prav vsem, ki so na kakorkoli način, pri tej priliki ali v teku bolezni bili deležni, voljaj naša srčna in iskrena zahvala.

Ajdovščina, 27-6 1924.

DRUZINA KOVAČ
in sorodniki.

Lepa vrtnarija z inventarjem, na prometnem kraju v Mariboru, se radi bolezi ugodno proda. — Stanovanje takoj na razpolago. — Pojasnila daje Andrej Sosič, Maribor, Trdinova ulica št. 3. (S. H. S.)

V NAJEM SE ODDA VALJČNI MLIN v Podroteji tik Idrije. Namesto mlina bi bila možna izraba vodne sile tudi v drugačne industrijske svrhe. Pojasnila: Občno konsumno društvo „Idrija“.

Ugodna prilika! Kdor namerava kupiti v Jugoslaviji hišo s zemljiščem ali brez zemljišča, hišo z gostilno ali trgovino, kmetško posestvo i. t. d., izve naslov za informacije pri upravi „Goriške Straže“.

Na prodaj so posestva v Sloveniji. Mnogo najrazličnejših malih srednjih in velikih kmetijskih in gozdnih posestev, gostiln, trgovin, žag, mlinov, hotelov, vil, stanovanjskih hiš, grajsčin itd. ima na prodaj po zelo ugodnih cenah: Redideta pisarna Arzenšek e Comp. Celje, Kralja Petra ul. 22.

ZOBOTEHNIČNI AMBULATORIJ

V. RISSDÖRFER

sprejema od 9-12 in od 14-18
ob nedeljah od 9-12

Corso Verdi 35 - GORICA

Cement iz Čedadada
po 17 lir kvintal

pri
Benečančku v Kobaridu

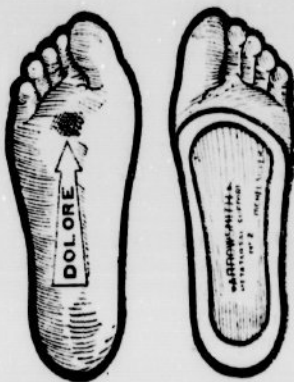
Zdravnik

dr. Rado Sfiligoj

se je preselil
na Travniki št. 5, I.

(Nasproti Lekarne)

Zdravljenje nog

NOGE utrujene, slabotne, boleče, ploščate, vrte in mrtvoudne - otekle in opotekajoče - grobi zakrivljeni prolistreči členki, ranjeni prsti, kurja ocesa in žulji

OZDRAVIJO

ako znate uporabljati

ZDRAVILNO SREDSTVO

ARROWSMITH

Pravičje prodaje za Italijo in Švico imajo:

RAPETTI & QUADRIO - MILANO

Foro Bonaparte, 74 in Galleria
De Cristoforis.

Specialist za nožne bolezi

sprejema, daje pojasnila in navodila za

UPORABO

v GORICI: dne 7. JULIJA 1924

v čevljarnici

ALLO STIVALONE

Raštel 10.

NAŠ ZOBOZDRAVNIK

doktor Lojz Kraigher

specialist za bolezi v ustih in na zobeh, sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila

:: v Gorici, na Travniku št. 20 ::

FOTOGRAF ANTON JERKIC
posluje na Corsu Verdi 36 (prej
Via Giardino).

POZOR!

Podpisani vljudno naznanjam svojim dosedanjim cenj. gg. odjemalcem in ostalemu sl. občinstvu, da sem z 18. t. m. preselil svojo trgovino iz dosedanjih prostorov v lastno novo zgrajeno hišo na Vrhpolju št. 187. Trgovina je na novo opremljena in naložena z najboljšim blagom, ki se prodaja po konkurenčnih cenah.

Priporočam se za obilen obisk, zagotavljač točno in solidno postrežbo.

Z odličnim spoštovanjem

ANTON BELTRAM.
trgovec.

OBIŠČITE

domačo trgovino z veliko zalogo manufakturnega blaga

ANDREJ MAVRIČ

Via Carducci 3 — GORICA — Via Carducci 3

Tam dobite mnogovrstno izbero blaga za moške in ženske obleke, zefirja, perkala, perila, odej, zaves, posteljnih pregrinjal itd.

Lastna krojačnica sprejme vsako naročilo, katero izvršuje točno in po zmernih cenah.

! Tovarniške cene !

! Tovarniške cene !

Prva slovenska trdka

JOSIP KERŠEVANI

Gorica, Piazza Duomo št. 9 (desno) - Gorica

priporoča svojo trgovino najizvrstnejših šivalnih strojev iz svetovno znane nemške tovarne „Mundlos“, dvokoles znamke orig. „Kolumbia“, belgijskih pušk ter vse k temu spadajoče predmete.

Brezplačen poduk v umetnem vezanju, šivanju in krpanju. — Lastna mehanična delavnica in popravilavnica Piazza Duomo 5 (vogal ul. Rabatta).

ERNIA ozdravljena
z najnovjšim pasom BROOCK.
Mirodilnica in dišavnica
E. Grapulin - Gorica
naspr. ljudskemu vrtu, Corso Verdi 27.

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke v Gorici

Corso Verdi »Trgovski Dom«

Telefon št. 50 — Brzojavni naslov: Ljubljanska banka.

Delniška glavnica **CENTRALA:** Reserva SHS
in rezerve: **LJUBLJANA** Din.
Din. 50.000.000 **10.000.000**

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obreštuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstna tujega denarja.

Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

Širite „Goriško Stražo“